

Pressemelding fra sparebankutvalget – 18. november 2024

Sparebankutvalgets utredning NOU 2024: 22 Norske sparebanker – tradisjon og tilpasning offentliggjøres i dag av Finansdepartementet.

Utvalget foreslår å videreføre egenkapitalbeviset og sparebankenes styringsmodell med justeringer i egenkapitalstrukturen i sparebanker som har utstedt egenkapitalbevis. Utvalget foreslår videre at overskudd på bankenes selveide egenkapital bare skal kunne utbetales som gaver til allmennyttige formål.

Norske sparebanker ble stiftet som selveide banker med lokal virksomhet og styring. På 1980-tallet ble det åpnet for at sparebanker også kunne ha eksterne eiere med representasjon i bankens styrende organer. I dag er det store variasjoner mellom sparebankene, blant annet når det gjelder størrelse og egenkapitalstruktur.

Sparebankutvalget har særlig vurdert sparebankenes kapitalstruktur. Utvalget ser ikke behov for å foreslå endringer i egenkapitalstrukturen for sparebanker som er fullt ut selveide, eller for aksjesparebanker. I sparebanker som har utstedt egenkapitalbevis, er selveid egenkapital mer eksponert for tap enn eierandelskapitalen. Ulik fordeling av tap kan føre til interessemotsetninger. Den rettslige utfordringen er særlig at den felleseuropeiske bankreguleringen, kapitalkravsforordningen (CRR), etter utvalgets vurdering ikke åpner for at egenkapitalinteresser er ulikt eksponert mot tap. Utvalget foreslår at egenkapitalstrukturen i sparebanker med egenkapitalbevis forenkles, og at reglene for fordeling av tap endres.

- Videreføres tapsfordelingen etter gjeldende rett, kan det bli utfordrende for sparebanker som har utstedt egenkapitalbevis å oppfylle soliditetskravene med eierandelskapital. Utvalget har nøye vurdert alternative løsninger og tilrår at egenkapitalstrukturen legges om slik at eierandelskapitalen tar tap på samme måte som bankens selveide egenkapital. Etter utvalgets oppfatning innebærer forslaget at egenkapitalstrukturen utformes i tråd med soliditetskravene i kapitalkravsforordningen, og man unngår at sparebanker må omdannes til aksjesparebanker kun for å oppfylle disse kravene, sier utvalgsleder, professor Tore Bråthen.

Sparebankenes gaver til allmennyttige formål i de lokalsamfunn som i sin tid etablerte banken, er en del av sparebanktradisjonen. I dag bidrar gavene til å gi sparebankene et tydelig felles særpreg. For å styrke denne tradisjonen, foreslår utvalget å gjeninnføre kravet om at overskudd på sparebankens selveide egenkapital bare skal kunne benyttes som gaver til allmennyttige formål. Forslaget innebærer avvikling av sparebankenes adgang til å utbetale overskudd som utbytte til kundene.

Andre forslag fra utvalget:

- Lovreglene om omdanning til aksjesparebank endres for å forenkle prosessen for sparebanker som ønsker å bruke denne selskapsformen.
- Utvalget fremmer flere forslag som understreker at sparebankstiftelsene også i fremtiden skal spille en viktig rolle som eier av sparebankene og gjennom sine

gaveutdelinger. Det foreslås krav til egnethet for styremedlemmer i stiftelsene og klargjøring og forenkling av reglene om utdelinger fra sparebankstiftelsene.

Utvalgets innstilling er enstemmig.

Kontaktperson: Tore Bråthen, Professor – tlf. + 47 464 10 415